

Diskusia a premietanie filmu *Pachová stopa*

Len nedávno bol uvedený do našich kín dokumentárny film *Pachová stopa* režisérky Zuzany Piussi, ktorý sa zaoberá použiteľnosťou pachovej stopy ako dôkazu v trestnom konaní. Po zhliadnutí uvedeného filmu možno konštatovať, že sa zaoberá kontroverznou problematikou, pretože spochybňuje hodnotnosť pachovej stopy ako dôkazu v trestnom konaní na príklade niekoľkých právoplatne skončených prípadov z Českej republiky, v ktorých bola pachová stopa využitá.

Film je komentovaným prezentovaním osudov niekoľkých odsúdencov, ktorí si vo väčšine prípadov odpykávajú v Českej republike pomerne dlhé tresty odňatia slobody, ktoré im boli uložené za závažné trestné činy (lúpeže, vraždy a pod.). Film využíva kombináciu autentických záberov z miesta činu a záberov zo súdnych procesov s vyjadreniami tvorcov filmu zo spolku Šalamoun¹ a viacerých odborníkov k tejto problematike, pričom tieto pasáže sú doplnené o rozhovory so samotnými odsúdenými. Film prezentuje prípady ako nespravodlivé a nezákonné odsúdenia v rozpore s princípmi právneho a demokratického štátu, pretože podľa informácií uvedených vo filme boli výlučne založené na identifikácii prostredníctvom pachovej stopy získanej pomocou na tento účel vycvičeného policajného psa (tzv. olfaktorika), ktorá je však podľa protagonistov filmu nespoľahlivá a „nevedecká“.

V tomto smere je teda film spôsobilý vyvolať negatívne emócie verejnosti vo vzťahu k justícii, orgánom činným v trestnom konaní, trestnému právu, kriminalistike, ako aj voči represívnej politike štátu a určitým spôsobom spochybňuje autoritu štátu v oblasti trestnej politiky, keď *de facto* poukazuje na to, že štát túto svoju funkciu vykonáva nesprávne a v rozpore so zákonom, resp. v rozpore s princípmi právneho štátu. Hoci film vyobrazuje prípady z prostredia Českej republiky, premietaním v Slovenskej republike vytvára zdanie, že situácia je rovnaká aj v Slovenskej republike, najmä preto, že režisérka filmu je Slovenka a časť textov vo filme sa objavuje aj v slovenskom jazyku.

Z tohto dôvodu bolo vítané podujatie, ktoré sa uskutočnilo **22. februára 2025 o 17.00 h v Klube pod lampou na Partizánskej ulici v Bratislave**, na ktorom sa premietol film a následne sa konala odborná diskusia so zástupcami tvorcov (režisérkou a členmi Spolku Šalamoun) a odborníkmi z trestného práva a kriminalistiky, ktorí ho hodnotili z publicistického, právneho aj vedeckého hľadiska. Predmetnej diskusie sa zúčastnili títo hostia:

- Zuzana Piussi – režisérka filmu,
- Šimon Mach – advokát, člen Spolku Šalamoun,
- Václav Peričevič – predseda Spolku Šalamoun, protagonista filmu,
- kpt. Mgr. Juraj Malík – vedúci oddelenia pachovej identifikácie odboru kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru,
- plk. v.v. Ing. Bc. Ján Varga – bývalý vedúci oddelenia pachovej identifikácie odboru kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru,
- doc. JUDr. Radovan Blažek, PhD. – prokurátor Okresnej prokuratúry Malacky a docent na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

¹ [online]. [cit. 30. júna 2025]. Dostupné na internete: <https://spoleksalamoun.com/>.

Treba konštatovať, že režisérka filmu pozvala do diskusie skutočných špičkových odborníkov na túto tému, pretože plk. v.v. Ing. Bc. Ján Varga je dlhoročným praktikom a expertom na pachovú identifikáciu. Mnoho rokov bol vedúcim oddelenia pachovej identifikácie odboru kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru a už v minulosti poskytoval mediálne vystúpenia v tejto oblasti.² Kpt. Mgr. Juraj Malík je zasa aktuálnym vedúcim oddelenia pachovej identifikácie odboru kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru, ktorý je zodpovedný za túto činnosť s celoslovenskou pôsobnosťou. Obaja prijali pozvanie do diskusie a nad rámec svojej bežnej pracovnej činnosti si našli čas, aby prišli obhájiť svoju prácu a jej výsledky a pricestovali na tento účel do Bratislavy až z Košíc. Je potrebné vyzdvihnúť ich snahu a odhodlanie o prezentáciu činnosti Policajného zboru v tejto oblasti aj takouto publicistickou formou s cieľom posilniť dôveru občanov v prácu policajtov a spoľahlivosť výsledkov pachovej identifikácie.

Za prokurátorský stav a teóriu trestného práva procesného a kriminalistiky v diskusii vystúpil doc. JUDr. Radovan Blažek, PhD., ktorý je autorom vyše 100 publikácií na rôzne

² Pozri napríklad: HUTKOVÁ, E. a I. KRUPOVÁ, I. *Pachová stopa ako dôkaz. Psy pracujú na 100 percent.* [online]. 2017. [cit. 30. júna 2025]. Dostupné na internete: <https://www.noviny.sk/krimi/252048-pachova-stop-ako-dokaz-psy-pracuju-na-100-percent>.

trestnoprávne, kriminalistické a ďalšie súvisiace témy. Jeho cieľom v tejto diskusii bolo takisto predstaviť slovenské trestné právo a kriminalistiku v pozitívnom svetle a zamerať sa najmä na odlišnosti slovenského a českého právneho prostredia. Okrem toho zdôraznil individualitu prípadov a potrebu postaviť súdne rozhodnutie na komplexe dôkazov, ktoré sú vo vzájomnom súvisi a vytvárajú tak ucelený obraz o skutku, o ktorom nie sú racionálne pochybnosti.

Je potrebné mimoriadne oceniť toto podujatie, pretože divákovi ponúklo možnosť nielen pozrieť si uvedený film, ale aj zúčastniť sa tejto jedinečnej diskusie, kde sa stretli *de facto* dva názorové prúdy „za a proti“. Predmetný film sa na problematiku pachových stôp pozerá predovšetkým z pohľadu obhajoby práv odsúdených osôb, pričom k ich využívaniu v trestnom konaní zaujíma výrazne kritický postoj, ktorý je vo filme citeľný počas celého jeho priebehu.

Pozvanie zástupcov z radov orgánov činných v trestnom konaní (policajtov, prokurátora), resp. z oblasti prostredia vysokých škôl (zástupca z katedry trestného práva so zameraním na trestné právo procesné a kriminalistiku) ako zástupcov opačného pohľadu na predmetnú problematiku možno preto označiť za veľmi ústretové rozhodnutie tvorcov filmu pre vytvorenie objektívneho pohľadu na uvedenú problematiku. Vďaka tomuto podujatiu odborníci v tejto oblasti z teórie i praxe mohli nielen vyjadriť svoj názor na obsah filmu a v ňom prezentované prípady, ale aj vo všeobecnosti sa vyjadriť k postupom, ktoré sa uplatňujú v oblasti využívania pachových stôp v trestnom konaní v Slovenskej republike.

Hostia tak mali možnosť oboznámiť sa s technickou stránkou práce s pachovými stopami, t. j. ako sa tieto zaisťujú, ako sa získavajú porovnávacie materiály, ako sa vykonáva kriminalistické porovnávanie týchto vzoriek prostredníctvom cvičeného služobného psa a ako sa následne tieto stopy a porovnávacie vzorky uchovávajú. Následne prebiehala diskusia aj o právnom využití týchto stôp, pričom bolo vysvetlené, že technická stránka zadokumentovania stôp a výsledok samotného porovnania stopy a vzorky od podozrivého nie sú dostačujúce na to, aby sa pachové stopy použili v trestnom konaní, ale že na ich ďalšie využitie je potrebné posúdenie znalcom a vypracovanie znaleckého posudku. V tomto posudku sa nevyhodnocuje len samotné porovnanie stopy, ale aj okolnosti súvisiace s jej získaním, zabezpečením, prevozom a uskladnením, pričom to isté sa posudzuje aj vo vzťahu k porovnávacím materiálom. Rovnako sa v rámci posudzovania pachových stôp vyhodnocuje aj spôsob označovania zhody na túto činnosť trénovaným psom. Tu bolo zdôraznené predovšetkým to, že v Slovenskej republike sa označovanie dlhodobo vykonáva odlišným spôsobom a odlišnou metodikou ako v Českej republike, a teda že situácia v Slovenskej republike nie je totožná s problematikou prezentovanou vo filme *Pachová stopa*.

V súvislosti s celkovým využívaním pachovej stopy v trestnom konaní bolo zdôraznené, že pachová stopa je vždy dôkazom nepriamym a je predmetom vyhodnocovania v kontexte aj s inými dôkazmi zabezpečenými v tomto konaní. Odborníci takisto uviedli, že pachová stopa sa v zásade využíva v prvotných štádiách trestného konania ako operatívna informácia, ktorá slúži na vytipovanie podozrivých osôb, pričom následné vznesenie obvinenia, prípadne podanie obžaloby a odsudzujúci rozsudok už musia byť založené na ďalších dôkazoch, ktoré potvrdia túto prvotnú informáciu.

V tejto správe o uvedenom podujatí nie je priestor na dôkladný výklad o analýze pachových stôp, k tomuto je potrebné naštudovať si ďalšiu odbornú literatúru,³ samotná diskusia však môže byť vhodným inšpiratívnym podnetom pre ďalšie štúdium odbornej literatúry v tejto oblasti aj pre laickú verejnosť. Takisto by mala byť podnetom pre odbornú

³ K tomu pozri napríklad: BLAŽEK, R., L.VASILIK A R. HOCHMANN. Pachová stopa ako dôkaz v trestnom konaní. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie „Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxe - 13. ročník*, konanej dňa 04.03.2025 na Akadémii Policajného zboru v Bratislave, Bratislava: Akadémia Policajného zboru, 2025. V Českej republike pozri napr. SVÁTKOVÁ, K Kriminalistická odorologie. *Trestněprávní revue*, č. 3/2024. Dostupné na internete: www.beck-online.cz alebo TEXL, D. *Služební pes a jeho využití v policejní praxi*. [online]. 2022. [cit. 30. júna 2025]. Dostupné na internete: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/sluzebni-pes-jeho-vyuziti-v-policejni-praxi>.

verejnosť, aby sa vo vedeckých časopisoch, zborníkoch a iných publikáciách venovalo viac priestoru tejto téme, o ktorej existuje v Slovenskej republike minimum dostupnej literatúry.

Za veľmi prínosné možno považovať najmä to, že celá predmetná diskusia bola audio-vizuálne zaznamenaná a je aktuálne prístupná pre verejnosť na tomto webovom odkaze: <https://www.tyzden.sk/video/119186/diskusie-k-dokumentu-pachova-stop-a-reziserky-zuzany-piussi/>

Z uvedeného vyplýva, že hoci kapacita priestorov, v ktorých sa uskutočnilo predmetné premietanie dňa 22. februára 2025, neumožňovala účasť príliš veľkého počtu osôb, v dnešnej modernej elektronickej dobe sa všetci záujemcovia môžu s obsahom tejto diskusie oboznámiť aj dodatočne prostredníctvom online platformy a vytvoriť si tak vlastný názor na predmetnú problematiku, ktorá je prezentovaná v tomto netradičnom a ojedinelom dokumentárnom filme.

*doc. JUDr. Radovan Blažek, PhD.
Katedra trestného práva, kriminológie
a kriminalistiky
Právnická fakulta Univerzity Komenského
Šafárikovo nám. 6, P.O.BOX 313
810 00 Bratislava
e-mail: radovan.blazek@flaw.uniba.sk*

*mjr. JUDr. Michaela Jurisová, PhD.
Katedra súkromnoprávných vied
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Sklabinská 1
835 17 Bratislava 35
e-mail: michaela.jurisova@akademiapz.sk*